

URZĘDNIK PRAWNIK

w połą-
czeniu
z

PRAWNIK

iem

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata

miejscowa i zamiejscowa
wynosi:

rocznie . . . . . 5 zł. — ct.
półrocznie . . . . . 2 „ 50 „
kwartalnie . . . . . 1 „ 25 „
miesięcznie . . . . . — „ 45 „

Reklamacje nieopieczętowane wolne są
od opłaty pocztowej.

DWUTYGODNIK

poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

**Redakcja
i administracja**
we Lwowie
ulica Teatralna liczbą 9

Ogłoszenia

jednorazowe przyjmują się za opła-
tą 6 centów, kilkorazowe za opłatą
5 centów od wiersza drobnym
drukem.

Treść: Pragmatyka służbowa państwowych urzędników (VII. Sprawa płac i kwinkwenjów profesorów szkół średnich i urzędników przy bibliotekach uniwersyteckich). — Literatura (Recenzja [Hibl ust. przemysł.]. — Bibliografia). — Administracja (Odpowiedź rządu na interpelację posła Tomiśł. Rozwadowskiego. — Praktykanci rachunkowi u krajowej dyrekcji skarbowej. — Zbiór normaljów administracyjnych [Sprawy propinacyjne]. — Zasady orzeczeń władz centralnych [97—106]). — Sprawy kolejowe (Język polski na kolejach galicyjskich [Dokończenie]). Wiadomości potoczne (Dla urzędników i sług państwowych. — Muzyczny pojedynek). — Wiadomości urzędowe (Opróżnione posady. — Mianowania. — Przeniesienia. — Wyszczególnienia). — Od Administracji. — Ogłoszenia prywatne.

O d e i n e k: O zbrodniach i występkach pospolicitych w kod. kar. wojsk. Napisał Dr. Julian Morelowski.

Pragmatyka służbowa

państwowych urzędników.

(Ciąg dalszy.)

G.

VII. Sprawa płac i kwinkwenjów profesorów szkół średnich i urzędników przy bibliotekach uniwersyteckich.

Profesorowie państwowych szkół średnich są urzędnikami 9-tej rangi, lecz nie pobierają płacy wyznaczonej dla tejże rangi.

To krzywda, którą należy usunąć, przyznając rzeczonym profesorom płacę, odpowiednią 9-tej randze t. j. obecnie 1100 zł. w. a. a według naszego projektu w przyszłości 1150 zł. w. a. rocznie.

Podobnego pokrzywdzenia doznają obecnie urzędnicy bibliotek co do kwinkwenjów, które są znacznie niższe aniżeli by być powinny według rangi. I tę krzywdę usunąć należy.

Na mocy §fu 3go ustawy z dnia 9go kwietnia 1870 r. dz. u. p. l. 46 roczna płaca profesora od pięciu do pięciu lat, które tenże czy to przed wydaniem rzeczony ustawy czy po jej ogłoszeniu wysłużył w sposób zadowolniający jako profesor przy państwowej średniej szkole, ma być podwyższoną każdym razem o... 200 zł. w. a. aż do 25go roku tejże służby.

Wprawdzie przyznanie tego dodatku kwinkwenalnego przywiązane jest do wyraźnego warunku, ażeby ta służba profesora była z a d o w a l n i a j ą c ą, zawsze jednak w zasadzie jest orzeczonem, że to podwyższenie ma nastąpić! (wird erhöht).

Ten warunek uważamy nietylko za

niewłaściwy, lecz nawet za lapsus, albowiem ten warunek nie mógł bynajmniej leżeć w intencji prawodawcy, i tylko przypadkowo się wśliznął do tekstu ustawy.

Bo i gdzież analogja, skoro podobnego warunku niema nigdzie przy kwinkwenjach innych urzędników?

Czyliżby wszyscy inni urzędnicy mieli być lepsi, cnotliwsi, gorliwsi, uczciwsi, od profesorów szkół średnich, a tylko ci mieli być najgorszymi parjasami?

Samo przez się przecież ma się rozumieć, że każda służba powinna być zadowolniającą, a więc pytamy, dla czego tylko o służbie profesora szkół średnich powiedziano to wyraźnie?

Ani profesorów uniwersyteckich, ani profesorów akademii politechnicznej, ani nauczycieli ludowych lub innych szkół podobny wcale nie krępuje warunek, a żaden nawet urzędnik o przyznanie należącego mu się pięciolecia nawet prosić nie potrzebuje, i z tego powodu na żadne nie jest narażony ani wydatki, ani na upokarzające instancjonowanie.

Przełożony każdego urzędu lub sądu ma owszem obowiązek, ex officio izbie obrachunkowej donieść po prostu, że temu lub owemu urzędnikowi skończył się znowu piąty rok jego służby, i że mu się przeto znowu jedno należy kwinkwenjum.

Przy tem wcale się nie bada, jakiego rodzaju była ta służba, czy zadowolniającą czy nawet naganna, skoro tylko urzędnik pięć lat wysłużył, to mu się kwinkwenjum **należy**.

Tak jest, **należy**, bo na to kwinkwenjum pięć lat służyć potrzeba, dla

każdego urzędnika kwinkwenjum jest należytością, dopóki on tylko służy, — a dla profesora szkół średnich miało być ono być jedynie wyjątkową łaską?

Nigdy podobna myśl nie mogła być w intencji prawodawcy, a do całej sprawy słusznieby można zastosować §. 7my kod. cyw.

Zresztą gdzież granica między zadowolniającą służbą, a niezadowolniającą służbą, gdzież definicja pojęcia zadowolniającej służby?

Gdy urzędnik kasy, lub poczty, który w skutek nie wiedzieć jakich mankamentów popadnie w karne śledztwo, stanąwszy przed trybunałem sądów przysięgłych, uzyska od ławy werdykt uzniewinniający go n. p. pięcioma głosami przeciwko siedmiu głosom uznającym jego winę, a dyscyplinarne śledztwo skaże go na przeniesienie na inną posadę n. p. kancelaryjną.... to w takim razie jeszcze niema powodu do odmawiania kwinkwenjum, choćby urzędnik całe 5 lat posiedział we więzieniu śledczym, to wszystkie te pięć lat muszą mu być policzone do kwinkwenjum.

Nauczyciel szkoły ludowej, który choćby nie wiedzieć za jak ciężkie przewinienie otrzymał jak najsroższą nagane, po przeboleniu jej nie potrzebuje się już niczego obawiać, gdyż owa nagana nie ma żadnych dla niego szkodliwych skutków; tylko jeden jedyny profesor szkoły średniej za najmniejsze przekroczenie (a gdzież ono jest niemożliwe) narażony jest na karę pieniężną, która, kapitalizując owe 200 zł. w. a. rocznego dodatku według stopy procentowej po 5°%, wynosi 4000 zł. w. a.!

Wszakże kary pieniężne bywają

praktykowane i przy innych urządach, n. p. przy poczcie, przy podatkowym urzędzie, i. t. p., lecz jakie? Oto 2 zł. do najwyżej 10 zł.; a tu na profesora szkół średnich najmniejsza kara wynosi zaraz... 4000 zł. w. a.!

Czy to słusznie? Gdzież stopniowanie kary?

A co gorsza, to to, że rygorystyczne pojmowanie rzeczy może profesorów szkół średnich z czasem zupełnie pozabawić wszelkich kwinkwencji, jak tego dowodzi po części następujący reskrypt ministerjalny z roku 1870go, który ustępami w dosłownem tu podajemy tłumaczeniu:

„Według §fu 3go ustawy z dnia 9go kwietnia b. r. odnoszącej się do płac profesorów szkół średnich pobory tychże po każdym pięciu latach zadowalniającej służby, aż do 25go roku tej służby mogą być podwyższone o 200 zł. w. a. rocznie.“ [K ö n n e n u m 200 f l. e r h ö h t w e r d e n].

A przecież w pierwotnym tekście, sankcjonowanym przez Najjaśniejszego Pana stoi wyraźnie: „podwyższa się“ [w i r d u m 200 f l. e r h ö h t].

To całkiem inne, kategorię wyrażenie, i znaczy tyle co: „płaca ma być, powinna być podwyższona“, ów reskrypt ministerjalny zaś zmienia zupełnie znaczenie i doniosłość ustawy wbrew §owi 8mu kod. cyw. kładąc na miejsce zupełnie jasnych, kategorię wyrazów: „wird erhöht“ zupełnie inne problematyczne: „können erhöht werden.“

Jako wrzekomą „ratio legis“ podaje ów reskrypt następujący dalszy wywód:

„Już przy obradach nad tą ustawą w izbie posłów, szczególny położono nacisk (kto położył?) na zatrzymanie wyrazu:

zadowalniającej służbie zawartego w odpowiednim projekcie (rządowym) albowiem w zasadzie ustała różnaitość kategorii pomiędzy pojedynczymi zakładami, mała różnica w poborach, która jeszcze istnieje pomimo tego, wyrównuje się przez odpowiednie okolicznościom dodatki drożyzniane, zatem uznanie skuteczności służby prawie jedynie umożliwiające przyznawaniem wspomnianych dodatków kwinkwenalnych.“

Lecz to zapatrywanie się władzy nie odpowiada ani duchowi, ani brzmieniu ustawy, albowiem dodatki kwinkwenalne są zapłatą za zwyczajną, a bynajmniej nie są nagrodą za nadzwyczajną służbę w ogólności, a służbę profesora szkół średnich w szczególności.

Jest to bowiem rzeczą aż do przesyty udowodnioną, że wymagania, których żądają od kandydata na nauczyciela do szkół średnich, wcale nie są mnejsze od żądań których wymagają do intych zawodów, n. p. do zawodu sędziowskiego lekarskiego, i. t. p. . . . . (d. n.)

L I T E R A T U R A

(Recenzja).

USTAWA PRZEMYSŁOWA według pat. ces z d. 20 grudnia 1859 L 227 Dz. u. p., i noweli z 15 marca 1883 L 39 Dz. u. p., z wstępem historycznym, motywami i ustawodawczych i rezolucjami Izby poselskiej, odnośnemi ustawami, rozporządzeniami i orzeczeniami, z dodatkiem o inspektorach przemysłowych, tudzież o przemyśle szynkarskim i prawie propinacji. Zebrał, przetłumaczył i wydał J. A. Hibl Wydanie 2 gie znacznie powiększone — Lwów, nakładem księgarni J. Milikowskiego (P. Starzyka) 1884. Mała oktavka, str. 232

Przed miesiącem pojawił się ten specjalny podręcznik w handlu księgarskim, z wielce obieującym tytułem, którego ocenę podajemy.

Do starannego wydawnictwa specjalnych podręczników administracyjnych potrzeba nietylko dokładnej kompilacji przepisów w innych dziełach zawartych, lecz krom tego praktyki w odnośnej gałęzi prawodawstwa administracyjnego i zbierania odnośnych ustaw i rozporządzeń z dzienników państwowych i krajowych jakoteż orzeczeń z czasopism fachowych i z podręczników zawierających judykaty Trybunałów i najwyższych Władz.

Przypatrzmy się obiektywnie, w jaki sposób odpowiedział Autor tym wymogom.

Wedle tytułu mają być zawarte w tem dziełku rozporządzenia i orzeczenia (rozumie się w całości), a są po największej części tylko krótkie wyciągi z takowych podane.

Chociaż Autor w przedmowie podnosi, iż dodał wiele rozporządzeń, reskryptów, okólników i dekretów do 1 lipca b. r. publikowanych, to jednak niektóre ważne rozporządzenia i orzeczenia nie są w jego dziełku umieszczone i zostały prawdopodobnie z niewiadomości o nich pominięte.

Facia loquuntur.

Najwięcej razi w tem dziełku brak całej osnowy zacytowanych przy §. 15, (l p. 11, 14, i 16) noweli przemysłowej z r. 1883 ważnych przepisów, mianowicie:

a) rozp. min. z 2. lipca 1877, Nr. 68 Dz. u. p. i z 22. września 1883, Nr. 156 Dz. u. p. o wyrobie i sprzedaży materiałów i ciał pyrotechnicznych oraz przetworów wybuchowych wszelkiego rodzaju;

b) rozp. min. z 21. kwietnia 1876 Nr. 60 Dz. u. p. o handlu truciznami;

c) ustawy z 21. czerwca 1880 Nr. 120 Dz. pr. p. i rozp. min. z 16. września 1880, Nr. 121 Dz. pr. p. o przemysłowym wytwarzaniu, sprzedaży i wyszynku sztucznych win i win na pół prawdziwych;

d) rozp. min. z 27. sierpnia 1873 Nr. 140 Dz. u. p. o egzaminie z podkuwania koni, —które w specjalnym podręczniku pod żadnym warunkiem brakować nie powinny, a mogły być w całej osnowie w dodatku umieszczone, jak to Manz, Dr. Geller i Kasperek po części uczynili.

Skorowidz abecadłowy jest niewyczerpujący i naraża na bezowocne poszukiwania.

Najnowsze bardzo ważne przepisy są

O zbrodniach i występach pospolitych

odmiennie w kodeksie karnym wojskowym określonych
napisał

Dr. Julian Morelowski.

Część trzecia kodeksu kar. woj. zawiera postanowienia „o zbrodniach przeciw sile wojennej państwa i o karaniu takowych“.

(Von den Verbrechen wider die Kriegsmacht des Staates und deren Bestrafung).

Jako zbrodnie przeciw sile wojennej państwa należy uważać w myśl §. 304 k. k. w.

1. nieupoważniony werbunek;

2. nakłonienie lub pomaganie do naruszenia obowiązków służby wojskowej, przysięgą stwierdzonych;

3. szpiegostwo i inne w §. 327 określone czynności przeciw sile wojennej państwa skierowane.

Zbrodni bezprawnego werbunku staje się winnym według §u 306 ten,

a) kto w kraju kogokolwiek, albo w obrębie ustawionych za granicą*) wojsk austriackich należącego do ich stanu służbowego lub do orszaku ich człowieka, dla innego a nie cesarsko-austriackiego wojska, albo dla służby wojskowej rokoszan werbuje;

b) kto człowieka przysięgą do służby wojskowej w tem państwie zobowiązanego chociażby tylko do osiedlenia się w obcym kraju werbuje; albo

*) Obacz jednak co do cudzoziemców §. 104 kod. kar. woj.

c) kto w tym celu, aby innym a nie cesarsko-austriackim wojskom rekrutów, albo rokoszanom towarzyszy broni, albo obcemu państwu człowieka do służby wojskowej austriackiej przysięgą zobowiązanego jako osadnika doprowadzić, porwania człowieka się dopuszcza.

Jeżeli zbrodnia popełniona została w czasie wojny na korzyść nieprzyjacielskiego państwa lub rokoszan, sprawca ukaranym będzie według §. 307 śmiercią przez powieszenie, a jeżeli podczas wojny będzie schwytanym, stawionym będzie przed sąd doraźny.

Werbowanie przedsiębrane w czasie wojny dla innego a nie nieprzyjacielskiego mocarstwa ma być karanem w wypadkach a) i b) §u 306 ciężkiem więzieniem od pięciu do dziesięciu lat. a w wypadku c) tegoż paragrafu ciężkiem więzieniem od dziesięciu do dwadzieestu lat.

również pominięte, a na dowód przytaczamy następujące fakty:

Rozporządzenie ministerjalne z d. 17 września 1883 (Dz. u. p. Nro 148) oznaczające przemysłowców rękodzielniczych zostało częściowo zmodyfikowane, częściowo uzupełnione rozp. ministerjalnym z d. 30 czerwca 1884 r. (Dz. u. p. Nr. 110), które w dzień ust. pań. d. 5 lipca b. r. rozesłanym ogłoszono, a mimo to autor nie umieścił tego bardzo ważnego rozporządzenia ani na str. 12 ani też w dodatku do swojego dziełka, które dopiero przed miesiącem opuściło prasę, i nie uczynił o tem nowym rozporządzeniu żadnej wzmianki, czego nie byłby pominął, gdyby zadał sobie pracę dokładnego zebrania rozporządzeń z dziennika ustaw państwa lub gdyby miał praktykę w tej gałęzi spraw administracyjnych, boć po ogłoszeniu tego rozporządzenia wpływają do Władz politycznych podania rękodzielniczków o udzielenie pozwolenia do wykonywania rękodzielstwa w tem rozporządzeniu dodatkowo wymienionych *).

Krom tego nie przytoczył autor rozporządzeń ministerjalnych z d. 17 czerwca 1865 r. Nr. 40 Dz. pr. p. i z d. 10 lutego 1868 Nro 40 Dz. pr. p. co do ostrożności przy przechowywaniu i względem drobnej sprzedaży olejów mineralnych, zapewne z tego powodu, że w innych dziełkach nie było o nich wzmianki.

Również niezostało umieszczone w dodatku do tego dziełka ważne rozporządzenie ministerjalne z dnia 1 sierpnia 1884 r. l. 5715, intymowane okólnikiem Namiestnictwa z d. 24 września 1884 r. l. 50866 **) wedle którego §. 7 rozp. ministerjalnego z dnia 17 czerwca 1865 roku Dz. u. p. Nr. 40 uchylony został ustawą z d. 15-go marca 1883 r. Dz. u. p. Nr. 39 i drobna sprzedaż olejów mineralnych za wolną przemysłowość uważaną być winna, zaś inne postanowienia zacytowanego rozp. min. z r. 1865 nie zostały nowelą przemysłową zmienione i mają być nadal jak najściślej tak co do wyboru lokalu na drobny han-

*) Należy jednak uwzględnić, że Autor w przedmowie swej podaje, iż jedynie materiał, który się ujawnił po dzień 1 lipca r. b. zużytkował. Red. **) I tutaj stosuje się powyższa uwaga. R.

Jeżeli zbrodnia bezprawnego werbunku była tylko usiłowana, a usiłowanie działało się w czasie wojny i w razie dokonania zbrodni kara śmierci miałaby ją spotkać, natenczas orzec należy karę ciężkiego więzienia od pięciu do dziesięciu lat, a jeżeli usiłowanie z porwaniem człowieka połączonym było, karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do dwudziestu lat. W innych wypadkach usiłowanie ma być karaniem od sześciu miesięcy do jednego roku a przy okolicznościach obciążających, od jednego do pięciu lat (§. 310)

§. 312 k. k. w. zgodnie z §. 213 p. u. k. stanowi: Kto rozmyślnie zaniecha przeszkodzić zbrodni bezprawnego werbunku, chociaż może to zrobić łatwo i bez niebezpieczeństwa dla siebie, dla osób jemu najbliższych (§. 522) lub będących pod jego w ustawie przewidzianą opieką, lub kto rozmyślnie zaniecha uczyńić władzy doniesienie o takim wiadomym mu zbrodniarzu, ma być ukarany przy uwzględnieniu tej okoliczności, czy zaniechanie nastąpiło w czasie wojny lub pokoju, więzieniem

del olejów mineralnych jakoteż co do składow i utrzymywania rzeczonych olejów przestrzegane.

W końcu nie przytoczył autor rozp. min. z d. 5 marca 1884 roku l. 2816 intymowanego okólnikiem Nam. z d. 15 marca 1884 l. 16043, wedle którego nowelą przemysłową z r. 1883 nie zostało rozp. minist. z d. 11 stycznia 1861 Dz. pr. p. Nr. 8 naruszone, a zatem przepisy §§. 58 i 59 ustawy przemysłowej z r. 1859 (obecnie §§. 55 i 56 noweli przemysłowej z r. 1883) mają być zastosowane także i do przemysłu aptekarskiego.

Zawarte w nowym zbiorze Kasparka na str. 1231—1235 przepisy i orzeczenia o rzeczowym czyli rądkowanym przemysle są w podręczniku tym zupełnie pominięte, chociaż przemysł szynkarski z realnością połączony prawie w każdym mieście tutejszego kraju bywa przez kilku przemysłowców wykonywany, a w specjalnym podręczniku powinny być wszystkie działy starannie niż w ogólnym zbiorze ustaw i przepisów opracowane.

Drugi dodatek w tem dziełku nie jest rozporządzeniami i orzeczeniami uzupełniony, albowiem, autor dodał do ustawy z d. 23 czerwca 1881 r. Nr. 62 Dz. pr. p. o handlu pędzonymi napojami wysokowymi, ich wyszynku i drobnej sprzedaży, tylko jedno orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 25 stycznia 1883 roku l. 201, pominął zaś oprócz innych ważne orzeczenia tegoż Trybunału z 28. listopada 1882 l. 2265, z 19 kwietnia 1883 l. 2517 i z 14. listopada 1883 l. 2246 tudzież rozporządzenie ministerstwa z 3. marca 1882 l. 2726 i okólniki Namiestn. z 3. października 1881 l. 8723/pr. i z 30. czerwca 1882 l. 50739.

Ustawa z r. 1881 i wyciągi z ustawy z 30. grudnia 1875 Nr. 55 Dz. ust. kraj. z r. 1877 bez przytoczenia ważniejszych rozporządzeń i orzeczeń wcale nie przyczynią się do dokładnej informacji przemysłowców w razie wątpliwego wypadku, a obydwie te ustawy bez komentarzy mogą być za bardzo małą kwotę w ekonomatach nabyte.

Wytkąwszy jednak powyższe usterki nie możemy przemilczeć zalet tego pod-

od sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę doniosłości rzeczywistych szkodliwych następstw, nawet do lat pięciu.

§. 313 zawiera zasadę nie wypowiedzianą w powszechnej ustawie karnej: »Kto w jakikolwiek sposób popełnił zbrodnię bezprawnego werbunku, ma zapewnioną bezkarność, jeżeli albo dobrowolnie zaniecha wprowadzenia zwerbowanych, lub odejściu ich sam przeszkodzi, albo też doniesie władzy o werbunku w takim czasie, kiedy władza o takowym jeszcze nie wiedziała i kiedy skutki czynu można udaremnić; doniesienie ma być także zatrzymane w tajemnicy«.

Co się tyczy nakłaniania lub pomagania do naruszenia zaprzysiężonych obowiązków słu-

żownika, mianowicie: że język jest poprawny, a wyrażenia dobrane, że wyciągi z odnośnych rozporządzeń i orzeczeń są bezpośrednio pod dotyczącym tekstem ustawy umieszczone, co ułatwia przegląd odnośnych przepisów, w końcu, że są podane motywa ciała ustawodawczych i Rządu i rezolucje Izby poselskiej.

Temi zaletami różni się to dziełko od ustawy przemysłowej zamieszczonej w 7. zeszyte 3-go wydania zbioru Kasparka, które za to zawiera więcej rozporządzeń w całej osnowie przytoczonych i więcej wyciągów z orzeczeń.

Szkoda, że autor i nakładca licząc na szybką sprzedaż tego podręcznika nieobeznany z przepisami przemysłowcom, pospieszili się zanadto z drugim wydaniem nie pomnąc na to, że 6-ty rozdział ustawy przemysłowej ulegnie wkrótce zmianie w drodze ustawodawczej, a skoro takowa nastąpi, będzie użycie całego tego dziełka w praktyce niemożliwym

Na teraz jednak jest dziełko to niewątpliwie najlepszym z dotychczasowych polskich wydań ustawy przemysłowej, którego wartość byłaby się jeszcze podniosła dodaniem tekstu niemieckiego.

W końcu pozwalamy sobie zauważyć, że szan. autor z zawodu swego mógłby bardzo skutecznie działać na polu wydawnictwa poszczególnych ustaw sądowych z komentarzami. To też cieszymy się już z góry na zapowiedziane przezeń wydanie pracy p. t. „Postępowanie karne“.

Bibliografia.

Biblioteki umiejętności prawnych (Warszawskiej zeszyty 31. do 42 (serji II. r. XI.) w b. r. (1884) wydane obejmują następujące dzieła:

Teorja statystyki w zarysie. Cz. I. Zasady ogólne i część histor. opracował Witold Załęski. (zesz. 31 do 35).

Bibliografia powszechna notarialna zebrał Adam Niemirowski. (zesz. 36 do 40).

O podatku gruntowym dworskim w król. Polskiem przez A. Mikulica-Radeckiego (zesz. 41, 42.)

żby wojskowej, §§. 314 i 316 określają tę zbrodnię zgodnie z treścią §u 222 p. u. k.

§. §. 315 i 316 określają karę: za usiłowanie, więzienie od pół roku do roku lub do 3 lat, a za dokonanie, karę więzienia od pięciu lat. — §. 317 podwyższa wymiar kary od pięciu do lat dziesięciu na wypadek, jeżeli nakłanianie lub pomaganie dotyczyło zbrodni wojskowej zagrożonej karą śmierci, albo jeżeli nastąpiło w czasie wojny, lub jeżeli ze względu na liczbę osób mających być uwięzionymi, czy też ze względu na same towarzyszące okoliczności, znaczne niebezpieczeństwo grozi lub znaczna szkoda rzeczywiste została zrzadzoną. W razie zaprowadzenia sądów doraźnych na takie zbrodnie, od chwili ogłoszenia odnośnego każdy, kto się stał winnym, ma być ukarany śmiercią przez rozstrzelanie.

Według decyzji Najw. kom. armii z dnia 29 kwietnia 1857 r. XXIV Nro

J. R. Kasparek. Zbiór ust. i rozp. adm. Wyd 3. zeszyt IX. Lwów 1885.

Dr. Zygmunt Lilienfeld. O znaczeniu prawnym statutów korporacyjnych przez władzę państwową zatwierdzonych i ich stosunku do ustaw państwowych. Lwów 1884. (Pracę tę omówimy).

J. A. Hibl. Ustawa przemysłowa Wyd. II, Lwów 1884. (Recenzję tej pracy, nam nadesłaną, powyżej umieszczamy.)

J. A. Hibl. Sześć ustaw ku ochronie dłużników i wierzycieli. Lwów 1884. (Niebawem omówimy.)

Dr. Adam Freih. v. Budwiński. Verw. Ger. H. Erkennt. nach §. 6. d. Ges. v. 22. Oct. 1875 geschöpft ohne vorausgeg. mündl. Verh. I. Hf. (J. 1876—1878) Wien 1881 — II. Hf. (J. 1879—1880). Wien 1882. — III. Heft (J. 1881—1882). Wien 1884. (Manz)

Cenny ten zbiór jest uzupełnieniem zbioru głównego tegoż autora, obejmującego orz. Tr. adm. wydane po jawnej rozpr. i przedstawia razem z tymże całość judykatury tegoż Tryb., której znajomość niezbędną jest dla każdego, który ma do czynienia ze sprawami administr.

Dr. Victor Röll. Oesterr. Eisenbahnges. 8 Heft. Wien 1884.

Dr. Otto Frankel. Die Bestimmungen des österr. Rechtes gegen unehrbaren Wetterwerb Wien 1884 (Manz).

Dr. Josef Filip v. Schey. Begriff und Wesen der mora creditoris im öst. u. gem. Rechte. Wien 1884 (Manz).

Dr. Ludwig Wolski. Das Jndicatenbuch des k. k. Verwalt. Gerichtshofes. Wien 1884. (Manz).

Dr. Leo Geller. Oesterr. Juristen-Kalender f. d. J. 1885. Wien (M. Perles).

O wydawnictwach powyższych bliższą podamy wiadomość.

ADMINISTRACJA.

Odpowiedź Rządu

dana na posiedzeniu sejmowem z d. 18 go października r. b. na interpelację p. Tom. Rozwadowskiego i tow., wniesioną d. 2. t. m. w sprawie rzekomych nadużyć ze strony organów skarbowych przy wymierzaniu należności bezpośrednich.

We wszystkich krajach koronnych, reprezentowanych w Radzie państwa, poru-

czony jest wymiar należności bezpośrednich po miastach głównych urzędem wymiaru należności, uposażonym w personal conceptowy; na prowincji zaś przekazaną jest ta czynność częścią urzędem podatkowym, częścią wyższym urzędnikom conceptowym w powiatowych Dyrekcjach skarbowych. Do urzędów podatkowych należy wymiar należności w sprawach mniej trudnych pod względem zastosowania ustawy o należnościach prawnych, podczas gdy wymiar należności w sprawach ważniejszych i zawitych ma być uskuteczniiony przez wyższego urzędnika conceptowego powiatowej Dyrekcji skarbu.

Z natury rzeczy wynika, że czynność urzędowa w instancjach najniższych, nie może być tak dokładną, jak w instancjach wyższych i z tej przyczyny nie dadzą się także w czynności urzędów podatkowych pod względem wymiaru należności, unikać pewne usterki, które — jak to sama interpelacja przyznaje — na rekursy stron przez kierujące władze skarbowe, w toku instancji usuwane bywają. Chcąc jednak i takie wypadki ograniczyć i zapewnić dobry wymiar należności bezpośrednich, poleciło Prezydium krajowej Dyrekcji skarbu, w skutek rozporządzenia Wysokiego c. k. Ministerstwa skarbu z d. 26 lutego r. b. l. 5619, okólnikiem z d. 14. marca r. b. l. 339 powiatowym Dyrekcjom skarbowym, aby jak najściślej przestrzegały przepisów pod względem zakresu działania urzędów podatkowych w dziale wymiaru należności bezpośrednich, to jest: aby wymiary ważniejsze pod względem zastosowania ustawy o należnościach, były zawsze uskuteczniane w powiatowych Dyrekcjach skarbu przez wyższego urzędnika conceptowego, do tej czynności przeznaczanego.

Okólnik ten przypominało Prezydium krajowej Dyrekcji skarbowej rozporządzeniem z d. 2. b. m. do l. 301/pr. powiatowym Dyrekcjom skarbu, wkładając na nie obowiązek czuwania, aby urzędy podatkowe przysługującego im szczytłego zakresu działania pod względem wymiaru należności bezpośrednich nie przekraczały.

Nawał prac około repartycji podatku gruntowego, któremi urzędy podatkowe by-

ły obarczone, spowodował bezwątpienia ostatnimi laty zastój czynności w tych urzędach także i pod względem wymiaru należności, w skutek czego zalegały może i sprawy rekursowe; administracja skarbu dokłada jednak wszelkich starań, aby i te sprawy przyprowadzić do pożądanego ładu, i jest pewność, że ten cel niezadługo osiągniętym zostanie.

Natomiast narzekania na zaleganie rekursów przy kierujących władzach skarbowych są częstokroć nieusprawiedliwione, albowiem wyjaśnienie okoliczności przy pierwotnym wymiarze pominiętych lub w rekursie podniesionych, wymaga często korespondencyj z różnemi władzami i urzędami, o których strona interesowana nie wie, i mniema, że jej sprawa zalega, skoro ona rezolucji na rekurs nie otrzymała.

Trudnienie się urzędników podatkowych pokątnem pisarstwem, bywa za wsze, skoro tylko dojdzie do wiadomości przełożonej władzy. Już wskutek obowiązującej instrukcji służbowej jak najściślej dochodzone i w drodze dyscyplinarnej surowo karane; pozostaje zatem tylko do życzenia, ażeby strony w dobrze zrozumianym swoim własnym interesie donosiły przełożonej władzy o każdym szczegółowym wypadku takiego karygodnego postępowania urzędników podatkowych.

Na zarzut podniesiony w interpelacji, jakoby w pewnym wypadku wartość gruntu, którego dochód katastralny wynosił 1 zł. 30 ct. przyjęto do wymiaru należności spadkowej w kwocie 120 zł., i tem stroną skrzywdzono, nie można dać stanowczego wyjaśnienia bez bliższej znajomości tej sprawy, albowiem wartość gruntu oznacza się nie z dochodu katastralnego lecz podług innych zasad, określonych w §. 50. ustawy z 9. lutego 1850. Jeżeli zatem wartość gruntu spadkowego z dochodem katastralnym 1 zł. 30 ct. wstawioną została do inventarza spadkowego, a następnie do wykazu spadku, czy to na podstawie sądowego oszacowania, czy na podstawie zeznania spadkobiercy, w kwocie nad 100 zł do 120 zł, lub jeżeli poprzednie nabycie gruntu przez spadkodawcę, w ciągu ostatnich 6 lat nastąpiło za taką samą kwotę, naówczas wymiar należności spadkowej od wartości 120 zł. nastąpił

193 usiłowane nakłanianie do występuku wojskowego albo do zbrodni nie-wojskowej nie podpada pod §. 314.

Kto doniesie o rzeczywiście usiłowaniu nakłaniania żołnierzy do złamania wierności, ma otrzymać nagrodę w sumie 200 złr. (Gebührenschrift für das k. k. Heer I. Theil, §. 120).

§. §. 318 i 319 opiewają prawie dosłownie jak §. §. 220 i 221 z tą jednak różnicą, że jeżeli ktoś wskutek poprzedniego tj. przed zbiegnięciem spełnionego działania stał się spółwinnym zbiegostwa w sposób §em 222 p. u. k. (314—317 k. k. w) przewidziany, ma także zapłacić karę pieniężną w kwocie 100 złr. za każdego zbiega.

Osoby wojskowe, które narnszyły §. 314 lub §. 316 i którym w skutek ich przysięgi służbowej zbrodnia wojskowa przez nie pope- rana, tak samo jak sprawcy może być poczy-

tana, mają być sądzone podług przepisów ustawowych do pojedynczych zbrodni wojskowych odnoszących się, a jeżeli tam nie ma szczególnego postanowienia co do uwiedzenia lub współdziałania, według ogólnego przepisu w §. 11. zawartego (§. 320).

Rozdział czwarty zawiera postanowienia

O szpiegostwie i innych przeciw sile wojennej państwa skierowanych działaniach.

Szpiegostwo. §. 321 brzmi nieco odmiennie niż §. 67 p. u. k., a mianowicie:

Kto w czasie wojny lub wczasie, kiedy wiadomo powszechnie, iż wojskowe zarządzenia lub uzbrojenia przeciw grożącemu nieprzyjacielowi zewnętrznemu albo przeciw rokoszanom w kraju się pojawiającym

są w toku, siłę lub stan siły zbrojnej lądowej lub morskiej, ich przygotowania lub plany, ich stanowiska lub ruchy, stan twierdzy albo szanów polnych, zapasów lub magazynów, w ogóle takich stosunków lub przedmiotów, które się odnoszą do wojskowej obrony państwa albo do operacyj [przedsięwzięć] armii lub marynarki, w tym celu śledzi i o nich się wywiadyje, ażeby nieprzyjacielowi lub owemu mocarstwu, z którym wojna ma wybuchnąć, albo rokoszanom, w jakikolwiek sposób dać o nich wiadomość, — staje się winnym zbrodni szpiegostwa.

§. 322. postanawia kary: Zbrodnia ta, choćby się ograniczyła na usiłowaniu bez żadnego skutku, ma być karana śmiercią przez

zupełnie prawidłowo. Jeżeli zaś żadne z tych przypuszczeń nie miało miejsca, to niestosowny wymiar należności mógł nastąpić jedynie z prostej pomyłki, a w takim razie ma strona prawo odwołać się do kierujących władz skarbowych, orzekających w trzech instancjach, od których sprostowania mylnego wymiaru należności spokojnie oczekiwać może. O jakimś złym zamiarze, a zatem o nadużyciu tutaj i mowy być nie może, na co wskazuje już sama mało znacząca kwota wymierzonej należności.

Fakt wreszcie dwukrotnego pobrania jednej i tej samej należności od dwóch stron do uiszczenia takowej solidarnie obowiązanych, nie jest wcale dowodem jakiegoś nadużycia, jeżeli ta należność w drodze przymusowej przez dwie różne władze egzekucyjne ściągnięta została. Skoro bowiem żadna ze stron, do opłaty jej solidarnie obowiązanych, a w różnych miejscach zamieszkałych, w 30 dniowym terminie prawnym obowiązku zapłaty zadość nie uczyniła, wykazuje urząd podatkowy należność do egzekucji dwóm różnym władzom egzekucyjnym, a w takim razie może się wydarzyć, że należność od obu stron ściągnięta zostanie. Władze skarbowe zwracają jednak kwotę później ściągniętą, na proste podanie strony.

Praktykanci rachunkowi u kraj. Dyrekcji skarbu.

Czytamy w „Kur. Lw.“:

Z krajowej Dyrekcji skarbu we Lwowie dochodzi nas zażalenie na nieodpowiedni przepis system obsadzania posad praktykantów rachunkowych. Już przed dwoma laty czasopismo *Prawnik* w połączeniu z *Urzędnikiem* wytykało tę niestosowność, ale bez skutku. W przeciągu ostatnich czterech miesięcy przyjęto znowu trzech praktykantów rachunkowych bez przepisanej ustawą kwalifikacji, a temi dniami jeden praktykant podatkowy, uzyskawszy *veniam studiorum*, policzony został w poczet urzędników rachunkowych. Wielka to jest zaiste dla uczącej się młodzieży krzywda, jeżeli władze udzielają *veniam studiorum* takim indywiduom, które nie mają kwalifi-

fikacji, jakiej się wymaga od ucznia z niższego gimnazjum. Ale jeszcze większa niewłaściwość zachodzi w tem, że protegowany, mający np. dwuletnią służbę przy urzędzie podatkowym uzyskawszy posadę praktykanta rachunkowego, staje rangą wyżej od swoich kolegów, będących już przedtem praktykantami rachunkowymi, a nie mających jeszcze dwuletniej służby odbywanej bezpłatnie o własnym koszcie. Od wstępujących na praktykę rachunkową, wymagają ustawy złożonego z dobrym skutkiem egzaminu dojrzałości z gimnazjum lub szkół realnych. Nieukończonych prawników nie przypuszcza się do praktyki w koncepcie. Dlaczegoż więc odmienne postępowanie praktykuje się wobec urzędników rachunkowych, względnie matrzystów, dla których przecież takie same istnieją jak dla pierwszych ustawy. Czas byłby więc, ażeby już raz położono koniec takim procederom.

Zbiór normaljów administracyjnych.

Sprawy propinacyjne.

O wymierzaniu i ściąganiu opłat propinacyjnych.

Okólnik c. k. Namiestnictwa z d. 26. stycznia 1882 l. 11229 z r. 1881.

pr.

Z przedkładanych mi wykazów zaległości propinacyjnych jak niemniej z kilkakrotnych odezw Wydziału krajowego zrobiłem spostrzeżenie, że starostwa niepostępują w tej mierze z niestanną sprężystością, jak to już tylekrotnie mianowicie w rozporządzeniach z 1 marca 1879 l. 7456 pr. i 8 września 1881 l. 7755 pr. z naciskiem zalecałem.

Przypominam więc, że do tej sprawy przywiązuję wielką wagę i wymagam stanowczo, aby jej poświęcić należyta bacność.

Celem zapobieżenia gromadzeniu się rzeczonych restancji z ujmą funduszu propinacyjnego wzywam ck. Starostę, byś pomnąc wskazówek zawartych w dawniejszych szczególnie powyżej powołanych odnośnych okólnikach, postępował nadal ściśle według następującej mody:

I. Ponieważ w myśl § 22 ustawy z d. 30

grudnia 1875 Dz. u. kraj. Nr. 52 ex 1877 mają być należności szynkarskie uiszczone z góry, zarządzisz Pan i ściśle zechcesz dopilnować, aby równocześnie ze zgłoszeniem się szynkarza uiszczone zaraz całą ratę należności szynkarskiej z góry przypadającą za odnośny perjod.

Jeżeli przeciw ustanowieniu dotyczącego szynkarza nie będzie żadnych przeszkód, przesyłasz Pan w krótkiej drodze do ck. Urzędu podatkowego wymiar opłaty, ustanowiony reskryptem z 8 stycznia 1878 l. 196 pr. przeznaczony idla szynkarza idla tegoż urzędu, razem z pieniądzem, a wymiar pokwitowany przez tenże urząd udzielisz stronie. Jeżeliby przeciw ustanowieniu szynkarza zachodziły uzasadnione przeszkody, wydasz Pan odmowną nmotywowaną uchwałę zwracając dołączone do zgłoszenia pieniądze.

Będzie to sposób zapobiegający stanowczo zaleganiu należności bieżących od szynkarzy nowo ustanowionych.

II. Przed upływem każdego półroczia przypominać Pan będziesz szynkarzom w drodze odnośnych Zwierzechności miejscowych obowiązek zapłacenia raty z pierwszym dniem następnego półroczia i przestrzeżesz ich przed niechybną egzekucją w razie zwłoki. Sprawę tę pornszać Pan zechcesz na rokach urzędowych nie zadawalając się wydaniem okólników

Dnia 6 lipca i 6 stycznia każdego roku postarasz się Pan o to, abyś otrzymał od ck. Urzędu podatkowego jak najdokładniejsze wykazy propinacyjnych zaległości, a ponieważ, jak się dowiedziałem, częstokroć przy takich wykazach dopuszczano się pomyłek, zarządzisz Pan, co uznasz za właściwe, aby ich nadal nie popełniano.

Otrzymawszy wspomniane wykazy będziesz Pan bez jakiegokolwiek zwłoki zarządzał kroki egzekucyjne.

III. Prośby o uwolnienie od opłat szynkarskich z tytułu zaniechania przedsiębiorstwa cūciej Pan załatwiać natychmiast, aby nie przewlekać odpisywania i nie wykazywać zaległości fikcyjnych.

IV. Z równą energją powinieneś Pan postępować przy ściąganiu prawomocnych kar propinacyjnych trzymając się w tych i podobnych razach przy ściąganiu zaległości szynkarskich tutejszego reskryptu z 28. Intego 1878 l. 1571 pr. dotyczącego procesów o wy-

powieszenie. Zbrodniarza którego schwytano na uczynku albo jeszcze w czasie wojny, osądzić należy doraźnie.

Kto w czasie wojny lub w takim czasie, kiedy mu wiadomo, że wojskowe zarządzenia lub zbrojenia przeciw grożącemu nieprzyjacielowi zewnętrznemu albo przeciw rokoszanom w kraju się pojawiającym, są w toku, pomaga rozmyślnie szpiegowi radą lub czynem lub w inny sposób albo do samego wywiadywania się albo do zawiadomienia nieprzyjaciela, mocarstwa obcego czy też rokoszan, o wysłędzonych stosnkach albo przedmiotach, staje się współwinnym zbrodni i tak samo jak szpieg ma być karany.

Jeżeli jednak ten, który się stał winnym lub współwinnym szpiegostwa w czasie czynienia przygotowań w §. 321 określonych, o istnieniu takich przygotowań żadnej nie miał wiadomości, w takim razie ma go spotkać kara ciężkiego więzienia od jednego do pięciu lat, a jeżeli już zawiadomiono obce państwo lub

rokoszan o tem, co wyszpiewowanem zostało, kara ciężkiego więzienia od pięciu do dziesięciu lat.

Podobnie jak §. 312 k. k. w. określa §. 323. jako współwinę w szpiegostwie [obacz także §. 213 p. u. k.] także złościwe nieprzeszkodzenie lub niedoniesienie. Kara od 5 do 10 i 20 lat.

Zbrodnię szpiegostwa popełnia według §. 324 także ten, kto [porównaj §. 67 p. u. k.] w czasie innym aniżeli w czasie w §ie 321 określonym, o urządzeniach lub przedmiotach odnoszących się do siły zbrojnej państwa a nie publicznie przez państwo przedsiębranych lub wykonywanych, w tym celu wywiadyuje się, aby o nich udzielić obcemu państwu albo rokoszanom wiadomości.

Szpieg taki według §. 325. w miarę użytego podstępu, ważności szpiegostwa i wielkości szkody mogącej zstać powstać dla państwa, będzie karany ciężkiem więzieniem od 1 do lat 5, a jeżeli obce państwo lub rokoszanie o tem co wyszpiewowano już rzeczywiście zawiadomieni zostali, ciężkiem więzieniem od pięciu do 10 lat.

Taka sama kara spotka tego, kto szpiegowi radą lub czyuem albo w inny sposób rozmyślnie pomaga do wywiadywania się lub zawiadomienia o wyniku obcego państwa lub rokoszan w czasie innym aniżeli w czasie w §-ie 321 określonym.

§. 326 określa (podobnie jak §. 323) rozmyślnie nieprzeszkodzenie i niedoniesienie w wydatkach §u 324 jako współwinę i naznacza karę od 1—3 tudzież od 3 do 5 lat.

§. 327. [ob. §. 67. II. p. u. k.] określa inne czyny przeciw sile zbrojnej państwa:

łączenie z pod grabeży przy egzekucji politycznej.

Abym uzyskał dokładny obraz działalności Pana w powyższym względzie chciej Pan aż do zupełnego ściągnięcia wszelkich wspomnianych zaległości przedkładać mi regularnie co 1go i 15go każdego miesiąca wykazy wedle przylegającego wzoru. Każdy wykaz ma na końcu obejmować ogólną cyfrę restancij.

W danych razach przedkładać mi Pan będziez wykazy negatywne, że restancje wspomniane nie istnieją.

Przestrzegam Pana, byś terminów powyższych pilnował, nie chodzi mi tylko o wykazy lecz o rzecz samą t. j. stopniowe a rychłe wyrównanie zaległości, oraz bezwarunkowe niedopuszczanie ich nadal.

Dodaję wreszcie, iż jak to z istoty rzeczy wynika, powinieś Pan dobierać szybkich, skutecznych i legalnych kroków egzekucyjnych, o ile zaś tylko można nie wdawać się w rozweklą pisaninę i unikać egzekucji realnej jako najpóźniej wiodącej do celu.

Formularz do L. 11229 1881.

pr.

L. porz.	Imię, nazwisko, miejsce zamieszkania szynkarza,	Kwota zaległości	Za czas od do	Wyczerpujące usprawiedliwienie nieściągnięcia względnie stadium kroków egzekucyjnych ch.

O przedkładaniu wykazów zaległości propinacyjnych.

Okólnik Namiestnictwa z d. 16. marca 1882 L. 2833/pr.

W mylnem zrozumieniu postanowień tuższego reskryptu z 26. stycznia b. r. L. 11.229

pr.

żąda wielu c. k. Starostów, aby urzędy podatkowe udzielały im co 14 dni specjalnych wykazów należności propinacyjnych.

Oświadczam więc c. k. Starostom, że takie zarządzenie nie jest właściwe, ponieważ w myśl ustępu 2go powołanego reskryptu może c. k. Starosta żądać od c. k. urzędu podatkowego wykazu restancij propinacyjnych tylko dwa razy do roku t. j. 6 lipca i 6 stycznia.

Co się tyczy wykazów perjodycznych wspomnianych w ustępie 4tym tego reskryptu

Kto w czasie wojny lub w czasie na wstępie §u 321 określonym wdaje się w porozumienie z nieprzyjacielem albo chociażby nawet bez takiego porozumienia dopuszcza się jakiegokolwiek działania albo zaniedbania w tym celu, ażeby przez takie porozumienie się, działanie, lub zaniedbanie cesarsko-austryackiej sile zbrojnej albo sprzymierzonemu z nią wojsku szkodę wyrządzić albo też nieprzyjacielowi korzyści przysporzyć, popełnia przez to nawet wtedy, jeżeli w takim sposobie działania mieszczą się znamiona innej zbrodni lub występku, zbrodnię przeciw sile wojennej państwa.

Za tę zbrodnię należy nkarzać śmiercią, przez powieszenie wszystkich, którzy przytem współdziałali, jeżeli:

należy je sporządzać w c. k. Starostwie, a to na podstawie tych raz na pół roku przedkładać się mających wykazów c. k. urzędu podatkowego, rozumie się za każdorazowem porównaniem w krótkiej drodze z odnośnymi księgami likwidacyjnymi.

Dla zaoszczędzenia sił pisarskich można co pół roku sporządzić zapas wykazów litografowanych i przedkładać mi je w przepisanych terminach po wykreśleniu pozycij zapłaconych a względnie odpisanych.

Przypominam wreszcie, że z całą usilnością dążyć należy do tego, aby zaległości propinacyjne najspieszniej zupełnie zostały umorzone.

Koncesje do drobnej sprzedaży trunków spirytusowych bez różnicy nie mogą być udzielane z wyjątkiem miast Luowa i Krakowa.

Okólnik c. k. Namiestnictwa z dnia 4. czerwca 1882 L. 29561.

W ostatnich czasach mnożą się podania o udzielanie koncesyj na drobną sprzedaż palonych trunków spirytusowych po myśli trzeciego ustępu §. 1. ustawy z dnia 23 czerwca 1881 Nr. 62. Dz. pr. p.

C. k. Namiestnictwo dostrzegłszy, że c. k. Starostwa postępują niejednako przy załatwianiu takich podań, widzi się spowodowanem dla ujednostajenia postępowania zgodnego z przepisami co do wykonywania prawa propinacji obowiązującymi w Galicji, zwrócić uwagę na rozstrzygające okoliczności, które przy rozstrzyganiu prośb tego rodzaju trzeba mieć na oku, aby odpowiednio myśli i osnowie obowiązujących norm pogodzić przepisy propinacyjne z postanowieniami ustawy przemysłowej i ustawy z 23. czerwca 1881 L. 62 Dz. pr. p.

Z ustaw tych i przepisów wypływa niewątpliwie, że prośbom o udzielenie koncesji do drobnej sprzedaży trunków spirytusowych bez różnicy wnoszonym po myśli §. 1. ustępu 3 ustawy z d. 23. czerwca 1881 w Galicji z wyjątkiem miast Krakowa i Lwowa bezwzględnie odmawiać należy na podstawie §. 18 tej ustawy zastrzegającego nieetykalność propinacyjnego prawa wyszynku.

Jeżeli zaś prośba o udzielenie takiej koncesji ogranicza się do trunków słodzonych wytwarzanych fabrycznie z wyraźnym wyłączeniem trunków wyłącznie propinacyjnych, w takim razie należy przeprowadzić z urzędu ściśle dochodzenie, czy zachodzą warunki przewidziane w §. 18. ust. prze-

a) albo sprawca w celu wykonania tejże zbrodni popełnił inną w niniejszej ustawie w ogóle karą śmierci zagrożoną zbrodnię lub jedno ze zbrodniczych w §§. 362 lit c), 364, 366 i 450 d) określonych działań lub zaniedbań;

b) albo jeżeli przez to bardzo ważna szkoda dla cesarsko-austryackiej sily zbrojnej ze względu na operacje przeciw nieprzyjacielowi przedsiębiorane rządzoną została (§. 328).

We wszystkich innych wypadkach należy winnych ukarać w zasadzie ciężkiem więzieniem od 10 do 20 lat, wtedy zaś, gdy w sobie ich działania znamiona innej, w niniejszej ustawie snrowszą karą zagrożonej zbrodni się mieszczą, orzec należy karę za tę zbrodnię postanowioną (§. 329).

§. 330. określa rozmyślne nieprzeszkodzenie i niedoniesienie [§ 213 p. u. k.] odnośnie do wypadków z §u 327 także jako spółwinę i zagraża karą od 5 do 10 a nawet do 20 lat

mysłowej, a względnie w §§. 3cim i 4tym ustawy z d. 23. czerwca 1881 Nr. 62. Dz. pr. p. i to bez różnicy chociażby ubiegający się o koncesję deklarował, że ograniczy swój wyszynk słodzonych wódek do sprzedawania w otwartych naczyniach i w ilościach nie mniej jak 1/4 części litra przez ulicę, a nie w swoich lokalnościach.

We wszystkich tych wypadkach należy przed rozstrzygnięciem prośby o koncesję zbadać ściśle osobistą kwalifikację i nieskazitelność ubiegającego się o koncesję, położenie i urządzenie lokalu, w którym odbywać się ma wyszynk lub drobna sprzedaż słodzonych trunków spirytusowych w tym kierunku, czy odpowiada lokal względem policyjnym; dalej zbadać należy z urzędu, czy i o ile łatwym będzie nadzór policyjny szynku projektowanego. Przedewszystkiem zaś należy przez wszechstronne i wyczerpujące zbadanie stosunków miejscowych wyjaśnić z urzędu czy i o ile zachodzi rzeczywista potrzeba pomnożenia liczby szynków istniejących w danej miejscowości przez udzielenie prośącemu koncesji przemysłowej.

Ponieważ w Galicji według oddawna istniejącego zwyczaju właściciele prawa propinacji wykonują swoje prawo propinacji w ten sposób, że w ich szynkach prócz trunków wyłącznie propinacyjnych także słodzone trunki spirytusowe: arak, rum i ponczowa esencja bywają szynkowane, — przeto z uwagi na przepis Najwyższego Pisma gabinetowego z 28. listopada 1837 Nr. 13. Zb. ust. prow. z r. 1839. zwyczaj ten, gdzie istnieje uwzględniany być winien, nie wystarczy zatem przy dochodzeniu miejscowej potrzeby sprawdzenie że w danej miejscowości niema jeszcze obok szynków propinacyjnych także szynków koncesjonowanych, lecz należy ściśle zbadać, czy w szynkach propinacyjnych bywają szynkowane oprócz trunków propinacyjnych także trunki słodzone spirytusowe i czy ta sprzedaż wystarczy dla potrzeb publiczności lub z jakich powodów nie jest wystarczającą.

Co się w końcu tyczy zgłoszeń sprzedaży trunków słodzonych fabrycznie wytwarzanych w opieczetowanych fiaskach, obowiązuje w Galicji zawsze jeszcze dekret kancelarii nadw. z 30 listop. 1839 L. 23627 i rozporządzenie Namiestnictwa z d. 30. listopada

§. 331. postanawia co następuje: „Kto się dopuścił spółdziałania w jednej ze zbrodni w tym rozdziale [t. j. w §. §. 321—330] określonych, ma za pewnioną bezkarność, jeżeli skruczą ruszony albo sam zbrodni przeszkodzi albo uczyni doniesienie władzy w takim czasie, w którym jeszcze o zbrodni nie wiedziała i kiedy szkodę jeszcze odwrócić można. Prócz tego należy doniesienie zachować w tajemnicy“.

Ta ostatnia zasada nie jest wypowiedzianą w powszechnej ustawie karnej, która jak wiadomo odwołuje się do ustawy karnej wojkowej. (C. d. n)

1876 Nr. 61 Dz. ust. kraj., a te przepisy nie doznały żadnej zmiany przez ustawę z 23 czerwca 1881 Nr. 62. dz. u. p.

(C. d. n.)

Praktyka administracyjna.

Zasady orzeczeń władz centralnych.

97. Zakonnicy endzoziemcy, którzy tymczasowo zostają w klasztorze którego z królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, obowiązani są jedynie do dopełnienia warunków przepisanych w ogóle dla cudzoziemców w Austrii przebywać zamierzających Wyświęcenia takiego cudzego gościa klasztoru na księdza nie potrzeba władzy administracyjnej oznajmiać. (Do rozp. min. wyzn. i ośw. z 11. paźdź. 1859 l. 1351 — Orz. minist. wyzn. i ośw. z 27 kwietnia 1883 r. l. 396. — Z. f. Vw. str. 87 ex 1884)

98. Zasadę §. 465 proc. karn. należy także względem uprawnienia do rekursu w miejsce skazanego w polit. postęp. karnem odpowiednio stosować. Rekurs taki po myśli § u wniesić mogą li tylko skazany, jego małżonka, krewni lub prawny zastępca małoletniego skazanego, wreszcie spadkobiercy skazanego nie należący do kategorii powyższych, ci jednak li tylko co do rozszczeń prywatnych, jeżeli o nich w wyroku orzeczono. (Orzec. minist. spr. wewn. z 9. stycznia 1884 r. l. 20392 ex 1883 — Z. f. Vw. N. 16 ex 1884).

99. Jeżeli w jakiej izraelskiej gminie wyznaniowej mocą uchwały reprezentacji gminnej ustanowiono rabina do pełnienia w niej funkcji religijnych i skutkiem tego pornczono mu także prowadzenie metryk, wówczas należy go zaprzysiężać w charakterze prowadzącego metryki. Albowiem według art. I. ustawy z 10. czerwca 1868 r. N. 12 dz. pr. p. ex 1859 li tylko takim księgom metrykalnym i wypisom z nich wydanym pełna moc dowodowa dokumentów publicznych przysługuje, które pod względem wypadków urodzin, ślubów i śmierci wyznawców w odnośnym powiecie przez starozakonných do ich prowadzenia przez władzę ustanowionych i osobno na to zaprzysiężonych są prowadzone (Orzec. min. spr. wewn. z 29. stycznia 1884 l. 356. — Z. f. Vw. str. 71 ex 1884).

100. Art. XIV. państw. ust. zasadn. z 21. grudnia 1867 r. N. 42 Dz. pr. p. nie zniósł przeszkody do małżeństwa z § 63. kod. cyw.; istnieje ona i nadal także co do księdza rz. kat., który przeszedł na inne wyznanie religijne. (Orz. Tr. adm. z 19. lutego 1884 r., l. 821 — Jur. Bl. N. 14 ex 1884).

101. Gdy Trybunał admin. z powodu niedokładności postępowania zniósł orzeczenie o przynależności do pewnej gminy, władza admin. może, trzymając się zapatrywania prawego przez Tryb. admin. wypowiedzianego i nastaliwszy okoliczności faktyczne które tenże uznał za rozstrzygające, ponownie wyrzec przynależność do tej samej gminy. (Orzec. Tryb. adm. z 3. stycznia 1884 r. l. 13 — Budw. 1970).

102. Zażalenie do Tryb. admin. nie jest dopuszczalne, póki sprawa w administracyjnym toku instancji nie została przeprowadzoną. (Orz. Tryb. adm. z 10. stycznia 1884 r. l. 36. — Budw. 1980).

103. Przeniesienie nauczyciela za karę, pod względem skutków co do prawa swojszczyzny,

uważać należy na równi z zamianowaniem na posadę, na którą go przeniesiono. (Do §. 10. ust. o swojszczyźnie z 3. grudnia 1863 r. N. 105 Dz. pr. p. — Orzec. Tryb. adm. z 17. stycznia 1884 l. 2761 ex 1863 — Budw. 1990).

104. Gdy w sprawie jakiej przychodzi zarazem pod rozprawę kwestję, które należą do zakresu różnych ministerstw, stronie przysługuje prawo, wniesienia swego zażalenia tylko przeciw owemu ministerstwu, do którego zakresu sprawa sporna według swej materialnej jakości należy, i od którego według dorezanej stronie rezolucji orzeczenie zaskarżone przedstawia się być wydanem. (Do ust. przem. i do §§. 26 i 27. ust. wodnej dla Morawy z 28. sierpnia 1870 r. N. 65. Dz. u. kraj. [dla Galicji z 14. marca 1875 r. N. 38 Dz. u. kraj.] — Orzec. Tryb. adm. z 6. lutego 1884 r. l. 260. — Budw. 2012).

105. Termin do wniesienia zarzutów przeciw postępowaniu przy wyborach gminnych w §. 32. czeskiej ordyn. wybor. (§. 31. galic. ord. wyb.) ustanowiony, jest terminem zawitym (prekluzyjnym), który wtenczas tylko za dotrzymany ma być uważanym, gdy podanie w tymże terminie u władzy oznaczonej wniesionem zostało (Orzec. Tryb. adm. z 6. lutego 1884 r. l. 259 — Budw. 2013).

106. Obowiązek do ponoszenia kosztów kroków egzekucyjnych na podstawie §§. 2, 3, 4. i 5. ces. rzp. z 20. kwietnia 1854 r. (N. 96. Dz. pr. p.) przeprowadzonych płynie z prawa publicznego, nie prywatnego. Orzeczenie o takim obowiązku nie należy przeto do drogi prawa, lecz do władz politycznych. (Orzec. Tryb. adm. z 8. lutego 1884 r. — Budw. 2015).

SPRAWY KOLEJOWE.

Język polski na kolejach galicyjskich.

(Dokończenie).

Niejasne pojmowanie stanowiska instytucji dróg żelaznych w ogólnej organizacji państwa i krajów, oraz brak dokładnych informacji o trybie załatwiania potrzeb komunikacyjnych, wpływają najwięcej na opóźnienie rozwiązania kwestji, tyleż prostej, co ważnej, kwestji językowej w służbie publicznej dróg żelaznych. Za najważniejszy dowód prawdziwości powyższego twierdzenia służyć może okoliczność, że ostatnimi czasy dały się słyszeć poważne nawet głosy, utrzymujące, że kwestja wprowadzenia języka polskiego do służby kolejowej jest utrudnioną i zawisłą od względów wojskowości w austro-węgierskiej monarchii.

Każdemu jest wszakże wiadomo, że armja austro-węgierska tworzy jednolitą, organiczną i taktyczną całość, z językiem urzędowym i komendą wojskową niemiecką, co bynajmniej nie przeszkadza, że na wszystkich kolejach węgierskich, czyli na polowie prawie terytorjum, na którym armja wspólna jest w czasie pokoju rozlokowaną, nietylko językiem urzędowym i manipulacyjnym jest język węgierski, ale nadto nie wiele znajdzie się tam funkcjonarjuszów kolejowych, mówiących po niemiecku. Inaczej być nawet nie może.

Minęły czasy kiedy nadworna rada wojenna rządziła ruchami każdego pojedynczego korpusu. Dziś armja sama w sobie posiada organa, które zapewniają dokładne

jej funkcjonowanie pod każdym względem, odpowiednio do rozległych potrzeb dzisiejszej sztuki wojennej, i dzisiejszego stanu sił wojskowych. Każda wielka jednostka taktyczna armji, jaką jest korpus, posiada też pod względem komunikacyjnym własne organa ruchu, które w razie mobilizacji dokonywują transportu wojsk wszędzie, gdzie potrzeba.

Pożądanem jest obecnie jedynie dla dobra armji, aby stały stosunek między dyrekcjami oddzielnych kolei, a władzą wojskową był zapewniony. Sama zaś nawet kontrola stanu i urządzeń dróg żelaznych, jeśli ma być skuteczną, nie może polegać na samych pisanych tylko raportach, ale musi przez organa wojskowe na miejscu być przeprowadzoną. Oto w czem się wyraża organiczny związek między instytucją armji i potrzebami wojskowymi a instytucjami dróg żelaznych. Kraj nasz nie ma bynajmniej zamiaru tego związku naruszać, a uprawnienia języka polskiego w służbie kolejowej domaga się o tyle tylko, ile tego wymagają jego najżywoźniejsze potrzeby.

Najwyższe władze autonomiczne nasze, bez najmniejszego nacisku rządu, uznały, że gruntowna znajomość języka niemieckiego jest koniecznie potrzebną dla naszej młodzieży. Naturalnym więc wynikiem przyjętego już dziś u nas systemu wychowania będzie, że gdy nawet język polski stanie się urzędowym na drogach żelaznych, większość funkcjonarjuszów potrafi porozumieć się w razie potrzeby w języku niemieckim. Każda zaś Dyrekcja kolei, urzędująca po polsku, będzie w możności dostarczyć komendom kolejowym armji tylu funkcjonarjuszów władających językiem niemieckim, ilu ich zapotrzebują, a z wszelką pewnością w razie potrzeby nie mniej będzie używała języka niemieckiego, niż to czynią dzisiejsze koleje na ze z językiem polskim, urzędujące po niemiecku.

Sprawa wprowadzenia języka polskiego od tylu lat bezskutecznie przez kraj podnoszona, zdaje się dziś być w drodze pomyślnego rozwiązania. Wprawdzie ogłoszony świeżo statut organizacyjny dla kolei państwowych, którego niepodobna mi na tem miejscu ocenić i roztrząsać, zaprzecza poniekąd powyższemu twierdzeniu, niemniej przeto sieć tysiąca kilometrów dróg żelaznych w jednym kraju, musi z konieczności poprowadzić do związania tych dróg z krajem węzłem języka powszechnie w nim używanego

Brak takiego związku kraj odczuwać będzie na każdym kroku w życiu codziennym, a rząd, jeśli nie zechce pozbawić się sam liczących korzyści wpływających dla niego z organicznego związku potężnej sieci dróg żelaznych z krajem, będzie musiał uwzględnić w tym punkcie domagania się nasze.

Sprawa ta przestała być teoretyczną kwestją wprowadzenia różnorodnych języków słowiańskich do organizacji kolejowych, czem ją chcą mieć w parlamencie centralnym, i za co ją prawdopodobnie poczytują autorowie statutu organizacyjnego, ale staje się kwestją od tych względów niezależną, kwestją samą dla siebie: ekonomiczną, społeczną i polityczną — kwestją żywotną tak dla kraju, jak i dla rządu państwowego.

Na tej podstawie i dla tych samych głębszych przyczyn wyszły postanowienia w r. 1869 wprowadzające język polski jako urzędowy do administracji i sądownictwa, dla teje samej przyczyny, jeśli się nie myli i dzisiejszy nawet statut dla kolei państwowych musiał już oddzielnym ustępem §. 7, zrobić pewien wyjątek dla kolei galicyjskich, dotyczący używania języka polskiego przez organa kolejowe w stosunkach z władzami krajowymi, a tem samem zaznaczył odrębność interesów i stosunków kraju naszego, od innych krajów słowiańskich, w Radzie państwa reprezentowanych.

Dzisiaj sprawa wprowadzenia języka polskiego do naszych kolei żelaznych zależy już w pierwszym rzędzie od światłego jej pojmowania, od wytrwałości i czujności reprezentantów naszych w Wiedniu, jakoteż od rodaków mających wpływ na sprawę dróg żelaznych galicyjskich. Ażeby więc dzisiaj już ułatwić publiczności polskiej, a zwłaszcza młodzieży, chcącej się poświęcić kolejnictwu, zaznajomienie się z ważniejszymi przepisami manipulacji ruchu kolejowego, autor ogłosił drukiem swoją pracę, którą jeśli okaże się pożyteczną i odpowiednią swemu zadaniu, wkrótce postara się uzupełnić.

Przyczyniając się tą małą cegiełką do starań około wprowadzenia języka polskiego do naszych dróg żelaznych, nie podobna mi — kończy swoją przedmowę — nie wspomnieć o tych, którym zawdzięczamy wyniesienie sprawy tej do wysokości sprawy publicznej, krajowej, którzy wskazali podstawę do jej rozwiązania, i którzy utrzymując ją stale jako jeden z głównych postulatów politycznych naszego kraju, dali nam przez to moralną rękojmię, że sprawa ta bądź co bądź pomyślnie zakończoną zostanie. Promotorami tego przyszłego, pomyślniejszego stanu w naszych stosunkach komunikacyjnych i kolejowych, są bez żadnej wątpliwości nasze instytucje autonomiczne, a w pierwszym rzędzie Wysoki Sejm.

On to jednomyślnymi rezolucjami oparł sprawę tę na granitowym gruncie woli narodowej. Sądzę przeto iż najwłaściwiej postąpię, poświęcając niniejszą pracę moją Najwyższemu dostojnikowi kraju, a przewodnikowi Sejmu naszego, Jaśnie Wielmożnemu drowi Mikołajowi Zybkiewiczowi, Marszałkowi krajowemu.

K. L.

WIADOMOŚCI POTOCZNE.

Dla urzędników i sług państwowych. Za staraniem p. Ministra handlu wydanem zostało rozporządzenie, iż wszyscy urzędnicy i sługi państwowi za podróż swoją i rodziny, jako też za przewóz własnych pakunków opłacać będą na liniach kolei państwowych tylko połowę przepisanej należności. Każdy przeto urzędnik i sługa państwowy, podróżując linjami państwowymi, obowiązany będzie jedynie wykazać się odpowiedniemi poświadczeniami swego zwierzchnika, a otrzyma przy kupnie biletu jazdy zniżenie do połowy opłaty. — Za przykładem Zarządu kolei państwowych ma podobno zamiar pójść także kole Północna ces. Ferdynanda. Ulga to nie

mała i byłoby do życzenia, iżby wszystkie koleje prywatne poczyniły podobne ustępstwa.

Muzyczny pojedynek. Kompozytor niemiecki Romberg otrzymał pewnego razu od jakiegoś lichego muzyka wezwanie na pojedynek. Romberg, wysłuchawszy uważnie, o co chodzi, oświadczył sekundantom, że nie umiając obchodzić się z bronią, przyjąć może tylko jednego rodzaju pojedynek. Mianowicie zaproponował, żeby tak on, jak i jego przeciwnik skomponowali kontate, a czyje dzieło zostanie wygwizdane, ten niechaj się zastrzeli. Po takim oświadczeniu, wojowniczy kapelmistrz nie żądał już więcej pojedyunku.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Z urzęd. „Gaz. lw.“ po dzień 5. Listopada 1884 r.)

Opróżnione posady. Kancelisty przy sądzie pow. w Mikulińcach, podania do Prezydium sądu obw. w Tarnopolu, do 30. Listopada r. b. (245). — Rady skarb. w obrębie galic. kraj. Dyrekcji skarb., podania do Prezydium kraj. Dyrekcji skarb. we Lwowie, do 20. Listopada r. b. (245). — Poczmistrza przy urzędzie poczt. w Iwoniczu pow. Krosno, podania do Dyrekcji poczt i telegraf we Lwowie do 25. Listopada r. b. (249). — Sędziów pow. w Stryju i w Łące, lub przy innym sądzie pow. w Galicji wschodniej opróżnić się mogące, podania do Prezydium sądu obw. w Samborze do 2. Grudnia r. b. (258). — Dwie posady adjunktów sąd. przy sądzie kraj. we Lwowie, podania do Prezydium sądu kraj. we Lwowie do 20. Listopada r. b. (258). — Ekspedjentów poczt. przy urzędach poczt w Zapałowie (pow. Cieszanów), w Łuptowie (pow. Lisko) i w Wielkich Oczach (pow. Jaworów), podania do Dyrekcji poczt i telegraf. we Lwowie do końca Listopada r. b. (258). — Ekspedjenta poczt w Złotnikach (pow. Podhajce), podania do Dyrekcji poczt i telegrafów. we Lwowie do 2. Grudnia r. b. (258).

Mianowania. Dr. Józef Zawadzki adjunkt sądu obw. w Przemyślu, wicesekretarzem ministerstwa sprawiedliwości. — Tadeusz Żebrowski rewident rachunk., radcą rachunkowym przy departam. rachunk. kraj. Dyrekcji skarb. we Lwowie. — Leon Kowalski adjunkt Dyrekcji urzędów pomocn. prokuratorji skarb. we Lwowie, dyrektorem urzędów pomocn. przy teje prokuratorji — Kancelistami przy kierujących władzach skarb.: Nicefor Jankiewicz oficjał kancelaryjny, Erazm Mandyczewski adjunkt podatk., Michał Hałaj i Anatol Demianowski ukwalifikowani podoficerzy. — Radcami sąd kraj.: dla Stanisławowa Jan Majejanowski, sędzia pow. w Stryju; — dla Tarnopola Antoni Spendakowski, sędzia pow. w Łące, — dla Czerniowiec, Karol Krynicki, sędzia pow. w Starożyńcu. — Sędziami pow.: Marceli Turzański adjunkt s. pow. w Radowcach, dla Gurahomory, Cyprjan Kocowski adjunkt sąd. w Złoczowie, dla Łopatyna; Adolf Rischke adjunkt s. pow. w Rawie, dla Rohatyna; Mikołaj Herasimowicz, adjunkt sąd. we Lwowie, dla Kulikowa, Antoni Bosniacki adjunkt sąd. pow. w Dobromilu, dla Husiatyna; Józef Towarnicki adjunkt sąd. w Złoczowie, dla Glinian i Roman Białkowski adjunkt sąd. we Lwowie, dla Sobotwiny. — Dr. Alfred Janowski koncypista prokuratorji skarb. adjunktem, zaś Dr. Eugeniusz Zwisłocki, koncypient, koncepistą lwowskiej prokuratorji skarb. —

Wyszczególnienia. Jan Schneider starszy radca skarb. i dyrektor pow. Dyrekcji skarb. w Przemyślu, z powodu przeniesienia na własną prośbę w stan stałego spoczynku najwyższe zadowolenie. — Ignacy Machnicki pensjonowany rewident rachunk. kraj. Dyrekcji skarb. we Lwowie, złoty krzyż zasługi z koroną.

Przeniesienia Rady s. kr.: Karol Porschiński w Tarnopolu i Dr. Kazimierz Szczerowski w Stanisławowie, na własne prośby do Lwowa. — Rudolf Düll sędzia pow. w Rohatynie, do Uhnowa. — Sędziowie pow. na własne prośby: Michał Doboszyński z Glinian do Jarosławia, Alojzy Braun z Husiatyna do Nadwórny i Juljan Naganowski z Łopatyna do Śniatyna. — Józef Neustein oficjał poczt. z Oświęcimia do Krakowa i asystenci poczt. Ludwik Hochleitner z Rzeszowa do Białej i Cyprjan Koziński z Drohobycza do Krakowa. — Henryk Hayderer zastępca prokuratora w Przemyślu na własną prośbę do Lwowa.

Od Administracji.

W obec znacznych zaległości w prenumeracyjnych należnościach, prosimy uprzejmie o rychłe ich nadesłanie, według wykazów poszczególnym P. T. zalegającym rozesłanych.

Wybór ustaw i rozporządzeń państw. i krajow.
wydaje

J. A. HIBL.

- I. Ustawa z 16. Intego 1883 o postępowaniu w celu uznania za zmarłego i udowodnienia śmierci. Z mot. 16-ka str. 64. Cena 40 ct.
- II. Ustawa przemysłowa (zupełna) z wstępem historycznym, motywami, odnośniami ustaw. rozp., orzec. i okólnikami. Wydanie drugie znacznie powiększone. 16-ka str. XXX 332. Cena 1 zł, 20 ct.
- III. Sześć ustaw ku ochronie dłużników i wierzycieli przeciw wzajemnym wyzyskiwaniom i wybiegom. (Anfechtungsgesetz). 16-ka str. 90. Cena . . . . . 50 ct.

Pod prasą:

IV. Nowele hipoteczne.

Do nabycia na składzie

w księgarni J. Mikulowskiego (P. Starzyka) we Lwowie.

oraz we wszystkich księgarniach krajowych.

1—3

U E. WINIARZA

we Lwowie,

(ulica Dominikańska Nr. 4)

można nabyć za cenę 80 ct. w. a. dziełko:

Ustawa i Ordynacja wyborcza gminna. — Ustawa o obszarach dworskich z r. 1866.

Wydanie czwarte uzupełnione nowelami, rozporządzeniami, instrukcjami o zarządzaniu majątkiem gminnym i zasadami orzeczeń najwyższych władz do końca roku 1883 przez Mieczysława Aleksandrowicza c. k. komisarza powiatowego. Zupełne wyczerpanie 3go wydania tego dziełka przemawia za potrzebą i użytecznością nowej edycji.